

Posudek diplomové práce

Karolína Dorážková, *Architektura a sepulkrální památky historických pohřebišť v jihovýchodní části východních Čech, Ústav historických věd FF Univerzity Pardubice, 2022.*

Předložená diplomová práce si vytkla za cíl zevrubné zmapování hodnotných sepulkrálních památek v jihovýchodní oblasti východních Čech, pocházejících z časového rozmezí od poloviny 19. století až do roku 1938, přičemž těžiště výzkumu autorka položila do desetiletí lemujících rok 1900. Jednotlivé památky hřbitovního umění měly být podle zadání práce popsány, ikonograficky interpretovány a jejich vznik a výsledná podoba měly být vyloženy v širších historických, kulturních a sociálních souvislostech. Kritický katalog, představující jádro práce, měl zaznamenat i současný stav sledovaných sepulkrálních památek, případně jejich poškození. Korpus hřbitovních památek totiž v posledním více než čtvrtstoletí patří k nejohroženějším skupinám mezi soubory hmotných kulturních památek.

V úvodních dvou kapitolách se autorka zaměřila na vylíčení proměny vnímání smrti a pohřbívání v historii s těžištěm výkladu v epoše od osvícenství do moderní doby, nástin typologie hřbitovních areálů a na vymezení a geografickou, sídelní a hospodářskou charakteristiku sledovaných územních okrsků, okresů Chrudimska a Havlíčkobrodsko (dříve Německobrodsko). Vlastní jádro práce Karolíny Vodrážkové představuje katalog kulturněhistoricky zajímavých náhrobků vybraný z oblasti Chrudimska (19 lokalit) a Německobrodsko (15 lokalit). Autorka realizovala v daných městech, městečkách a obcích zevrubný terénní výzkum a fotodokumentaci. Poznatky získané z terénního výzkumu byly následně utříděny a v jednotlivých položkách katalogu popsány s ohledem na dobu vzniku náhrobku či hrobky, její autorskou provenienci, sloh a ikonografii sochařské výzdoby.

V katalogu se podařilo shromáždit množství poznatků (byť často značně lakonických) o zemřelých, fundátorech hrobek a připomenout díla regionálních „malých mistrů“ kamenosochařů jako byli např. dnes pozapomenutí Antonín Staude z Pardubic, Leopold Louvar z Havlíčkova Brodu či Antonín Podpěra ze Světlé n. Sázavou. Autorka se opírala o dostupnou sekundární literaturu, především topografického, a historického rázu. Z drobné sepulkrální architektury, zastoupené v katalogu, vyniká nad regionální průměr územně rozptýlený soubor náhrobků navržených dobově významnými architekty a staviteli (Františkem Schmoranzem ml. a Josefem Gočářem v Chrudimi, Josefem Hlávkou v Trhové Kamenici, Ladislavem Skřivánkem v Hlinsku ad.). Z ikonografických motivů by stál za podrobnější rozpracování motiv poutníka klepajícího na dveře na pozdně secesním náhrobku Josefa Vopršala, cukrmistra hrochovotýneckého cukrovaru, z roku 1913 ve Vejvanovicích. Pisatelka věnovala záslužnou pozornost také zajímavá nápisové složce náhrobků, které – jak již před lety připomenul historik umění Roman Prahel – vypovídají nejen o zesnulých, ale také o pozůstalých, jejich vkusu a smýšlení často více než vlastní výtvarné řešení náhrobků. Pochvalu si zaslouží kvalitní a početná obrazová příloha (s. 120-144).

Stylistická a jazyková podoba práce je na slušné úrovni. Celkově práce splnila kritéria kladená na kvalifikační práce v magisterském stupni studia. Přinesla poctivě zpracovanou sondu do oblasti hřbitovního umění v českých zemích z období 19. a 20. století a poskytuje solidní korpus pro komparace s náhrobní produkcí v dalších venkovských regionech.

Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení **C**.

doc. Mg. Pavel Panoch, Ph.D.

V Pardubicích dne 15. 5. 2022